

Virtuele kennismaking die echt voelt

Virtual reality-kunstenaar Chantalla Pleiter gunt haar publiek een bezoek aan zes moslima's in de Brusselse wijk Molenbeek. Met een vr-bril op maakt het kennis met hun gewoonten, hun leven, aan tafel en op straat. Een waarachtige ontmoeting op IDFA Groningen, met straks een Groningse versie op Noorderzon.

ERIC NEDERKOORN

Het moet voor argeloze bezoekers aan Forum Groningen een vreemd beeld zijn. Op de begane grond schuifelen traag, fysiek begeleid door vrijwilligers, wat mensen rond. Ze hebben een doek om hun hoofd, apparatuur op hun rug en dragen een forse bril. Deze heeft ze in een andere wereld gebracht. Elk Forum-besef is weg.

Hun virtuele reis leidt naar een werkelijk andere cultuur: die van moslima's in Molenbeek, Brussel. De wijknaam wordt al snel geassocieerd met opgepakte terreurverdachten, een meer genuanceerd beeld kan dus geen kwaad. De in Dwingeloo opgegroeide en aan Minerva opgeleide kunstenaar Chantalla Pleiter filmde er, na een grondige voorbereiding, zes moslimvrouwen.

Dit sextet, met ieder een eigen geloofs- en levensinvulling, krijgt virtueel bezoek bij Pleiters voorstelling *C.A.P.E.-Tout sur Table* (alles op tafel). De gekozen vr-vorm maakt dat zo levensecht dat de bezoeker de neiging voelt om daadwerkelijk te reageren op vragen van de vrouwen, bleek gisteren tijdens een try-out. Je zit er helemaal in, zowel tijdens de ontmoeting aan tafel als in een wandeling door Molenbeek, langs plekken en door straten die voor de vrouwen alledaags en belangrijk zijn. Alles is

Dankzij een vr-bril aan tafel met moslima's in het Brusselse Molenbeek. FOTO KNELIS

dichtbij, tastbaar. Een inwijdingsritueel aan het slot voelt daardoor net zo welkom als deze is bedoeld.

In coronavrije tijden hadden de zes vrouwen in het Forum de vr-bril dragers begeleid. Want zodra een hand wordt uitgestoken in beeld, voel je een 'analoge' hand, een echte, die iets aanreikt of met een duwtje de juiste looprichting wijst. Zo komen twee culturen daadwerkelijk met elkaar in contact.

Alleen hield de pandemie de zes in Molenbeek. Jammer. „Het is de ultieme manier om in elkaars perspectief te stappen”, zegt Chantalla Pleiter. „Kennis te maken met elkaars cultuur, met een sociale groep die je niet kent.” Ze was razend benieuwd naar het resultaat. „Het is een half militaire operatie, door corona, met dat schoonmaken erbij. Aan fysieke aanraking zijn we al helemaal niet meer gewend. Maar ja, die intimiteit is virtueel niet na te bootsen.”

Ze ontwikkelde de voorstelling met CREW, het Brusselse gezelschap

waaraan ze al lang is verbonden. Dat experimenteert al sinds 2006 met virtual reality. „Wat kan de mens ermee, wat doet het met ons waarnemingsvermogen, welke verhalen zitten erin? Vr is een goed middel om mensen in een dubbele identiteit te krijgen, in parallelle werelden: een echte en een digitale.”

De basis lag bij Vaartkapoen, een sociaal-culturele organisatie in Molenbeek, waarin een vrouwengroep actief was, Agora M. Deze groep Marokkaanse moslima's reflecteert in voorstellingen op wijkissues. Ze benaderde CREW. Misschien kon een project het beeld van de wijk bijstellen. „Ik zocht naar rituelen. Het scenario kwam tot stand aan de hand van gesprekken over de islam, over hun cultuur en waar deze schuurde met de Vlaamse. Daar stonden ze verschillend in, de een strenger dan de ander. Af en toe was ik er eentje kwijt, ze zat dan om een hoekje te bidden. We kregen het over verzorgingshuizen: die zijn echt *not done*.

Hoe virtueel ook, je hebt de neiging hun vragen echt te beantwoorden

Respectloos om je ouders daarin weg te stoppen. Nadat we er filmden en zij zagen hoe liefdevol onze begeleidster met de ouderen omging, ontstonden nieuwe discussies: dit was toch ook wel bijzonder.”

De voorstelling begint rond een tafel, waar als bonbons verpakte taboes worden uitgepakt en besproken, en de bezoeker als laatste 'taboe' wordt uitgenodigd de wijk in te gaan. „Die dubbele kennismaking van elkaars cultuur is de kern van het project. Ik noem het een geënceneerde documentairevorm: de vrouwen spelen zichzelf, maar zijn dat ook.”

In samenwerking met Noorder-

zon, experimenteel kunstpodium SIGN en Station Noord bereidt Pleiter in Groningen eenzelfde vr-project voor. Ze voert nu gesprekken met vrouwen uit niet-Nederlandse culturen. „Chinese vrouwen bijvoorbeeld. Fascinerend hoe alles wat zij doen in het teken staat van het slagen van de volgende generatie. Keihard werken.” Ook spreekt ze Somalische dames. „Wat sterk! Zes kinderen, een huishouden draaiende houden en dan ook nog vrijwilliger zijn bij Vrouwencentrum Jasmijn. Hoe doet iemand dat?”

Dat is nog in de onderzoeksfase. Eerst 32 keer in het Forum. Al uitverkocht.

Op zoek naar een Gronings plan

Chantalla Pleiter bereidt net zo'n vr-project voor in Groningen. Wie een idee heeft voor de kennismaking met een specifieke groep uit een niet-Nederlandse cultuur in de stad: mail dat naar info@chantallapleiter.nl.

Kijkcijferrecord voor 'The Queen's Gambit'

NEW YORK *The Queen's Gambit* staat nog geen maand op Netflix, maar is nu al een enorme hit. Maar liefst 62 miljoen abonnees streamden de afgelopen vier weken het eerste seizoen van de serie over schaken: een kijkcijferrecord, aldus de streamingdienst. Bovendien bereikte *The Queen's Gambit* de top 10 in 92 landen en stond de serie zelfs in 63 landen op plek één. De roman van Walter Tevis waarop de serie is gebaseerd, is 37 jaar na verschijning binnengekomen in de bestsellerlijst van *The New York Times*.

Mads Mikkelsen vervangt Johnny Depp

LONDEN De Deense acteur Mads Mikkelsen vervangt Johnny Depp in de film *Fantastic Beasts 3*. Depp, die in de eerste twee delen de rol van Gellert Grindelwald speelde, werd gevraagd zijn rol af te staan nadat hij een zaak tegen *The Sun* had verloren. Hij had de Britse krant aangeklaagd wegens smaad omdat hij in een artikel een 'vrouwenmishandelaar' was genoemd. Volgens de rechter was voldoende bewezen dat Depp zijn ex-vrouw Amber Heard had mishandeld en dat van smaad geen sprake is geweest.

Liselore Gerritsen

Zangeres Liselore Gerritsen overleden

DEN HAAG Zangeres en schrijfster Liselore Gerritsen is woensdag op 83-jarige leeftijd overleden. Gerritsen was een tijd getrouwd met cabaretier Paul van Vliet. Samen richtten ze het Leidsch Studenten Cabaret op en later Theatergroep en theater PePijn. Gerritsen en Van Vliet traden zelf geregeld op in PePijn. Vanaf de jaren tachtig ging Gerritsen solo. In 2004 kwam haar laatste album, *Liselore NU*, uit. Dat maakte ze samen met producent en bassist Ruud Jacobs, met wie ze meer dan veertig jaar een relatie had.

Lakemeier en Harmsen in spin-off 'Penoza'

AMSTERDAM Gouden Kalf-winnaars Sallie Harmsen, Martijn Lakemeier en Jonas Smulders gaan, naast acteur Raymond Thiry, de hoofdrollen spelen in *Doodstil*, de spin-off van de hitserie *Penoza*. Ook acteurs Joy Verberk, Denise Aznam en Ghislaine Pierie zullen te zien zijn in de vierdelige miniserie, die de voorgeschiedenis van het karakter Luther toont. Teun Kuilboer, Minne Koolen en Vincent van der Valk spelen bijrollen, maakten KRO-NCRV en producent NL Film gisteren bekend. *Doodstil* is vanaf 27 december te zien op NPO3.